

Kleine helden met een groot hart voor rechten van vluchtelingen

Kleine helden kan je hen misschien wel noemen, maar dan wel met een groot hart. Een hart voor mensenrechten. De drie laureaten die de Liga voor Mensenrechten heeft uitverkoren voor de Prijs voor Mensenrechten zijn mensen die durven zwemmen tegen de stroom. De stroom van dammen en prikkeldraad, die nu overal in Europa worden opgespannen om die andere stroom - die van vluchtelingen die de horror ontvluchten - tegen te houden. Een muur aan de grens tussen Griekenland en Macedonië, een volgende in Hongarije, nog meer hekkens in Servië en Kroatië, in Slovenië. De Balkanroute zit potdicht. Niemand komt er nog door. Want voor rechtse en zelfs iets minder rechtse beleidsmakers is het duidelijk: er is in het Westerse avondland geen plaats in de herberg. Het land is vol; te veel monden die moeten gevoed maakt de mensen onrustig en boos. En dus moeten de grenzen dicht.

België munt hoegenaamd niet uit als gastvrij land: eind november ving ons land 23.500 vluchtelingen op. Mochten we ons 'fair share' van de totale vluchtelingengroep over gans de wereld, verdeeld op basis van de bevolkingsaantallen van alle gastlanden, opvangen dan waren het er 75.000, drie keer meer dus. Maar Staatssecretaris Theo Francken komt meestal goed weg met zijn beleid van afstoten en ontraden. Vluchtelingen worden in dat beleid vaak weggezet met criminelen. Mensen zonder papieren zijn meestal mensen die geen rechten kunnen laten gelden. Niet op verblijf, maar vaak ook niet op onderdak of op voedsel. Echt moeite doen om mensen die bescherming nodig hebben op een veilige manier naar hier te halen, via humanitaire visa of herplaatsing, staat ook niet echt bovenaan de politieke agenda. Van de 3.600 beloofde herplaatsingen uit Griekenland en Italië zijn er tot vandaag slechts 200 in België aangekomen. De Liga heeft kleine helden, die tegen die zwarte stroom durven in te roeien, willen lauweren.

Pastoor Fernand Marechal, voor wie het helpen van mensen in nood niet alleen zijn christenplicht is, maar ook een vanzelfsprekende opdracht. Zelfs al roepen gouverneur en burgemeester op om mensen geen eten meer te geven, want dat zou alleen maar een aanzuigeffect genereren. Als antwoord biedt Fernand de vluchtelingen in zijn kerk een plaats waar ze rust, droogte en warmte vinden. In feite doet hij wat het beleid zou moeten doen: voor mensen zorgen die hulp en bescherming nodig hebben.

Hamid Hisari, intercultureel bemiddelaar bij het CAW van Noord-West-Vlaanderen is ook zo iemand. Zelf vluchteling met Afghaanse roots, helpt hij nu migranten bij hun onthaal, hun medische consultatie, geeft hen informatie over hun rechten bij de asielprocedure enz. En daarbovenop speurt hij dagelijks parken en straten af, op zoek naar jonge vluchtelingen die zonder begeleiding van ouders of aan andere verwante volwassene hun toekomst moeten gaan opbouwen in nieuwe landen die vaak niet erg open staan voor nieuwkomers, vooral niet als die een ander kleur, een andere cultuur en religie hebben.

Patrick Legein is stichtend vrijwilliger van vzw Humain, een organisatie die strijdt voor rechten van mensen in nood, in de vluchtelingenkampen van Noord-Frankrijk. De ontmanteling van het kamp in Calais is nu wel een feit, maar dat belet niet dat nu nog altijd mensen, ook jongeren zonder begeleiding, rondlopen zonder perspectief. Als vogels voor de kat die mensenhandelaar heet. Vele van die jongeren kunnen namen geven van familie die in het Verenigd Koninkrijk verblijven. Maar niet elke jongere geraakt zover. Daarom is het belangrijk dat er hier mensen zijn die hen op weg helpen, met papieren, met een dak boven het hoofd, met juridische hulp. Maar het officiële beleid geeft hier al te vaak forfait. Patrick blijft beschikbaar, organiseert humanitaire bijstand en coördineert transporten met hulpgoederen.

Gelukkig zijn ze niet de enige mensen met een hart voor vluchtelingen. Vorig jaar werden er niet minder dan 353 gastvrije initiatieven genomineerd voor een prijs in de campagne voor 'Gastvrije gemeente'. Dit jaar hopen we zelfs op 500 nominaties. Tijdens de vluchtelingencrisis hebben de vele solidariteitsacties ten overvloede bewezen dat er ook bij ons wel degelijk een voedingsbodem is voor een positief verhaal over vluchtelingen. De *Refugee Welcome*-beweging heeft geleid tot één van de grootste golven van solidariteit ooit gezien in Europa. Allemaal dankzij vele kleine helden met een andere kijk op vluchtelingen. Hopelijk wordt die stroom op een dag zo groot dat het beleid niet anders kan dan de koers drastisch te wenden en mensenrechten opnieuw in het centrum zet van het vluchtelingenbeleid.

Anne Van Lancker*

* Anne Van Lancker is voorzitter van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Het edito is een uittreksel uit haar laudatio naar aanleiding van de Prijs voor de Mensenrechten 2016.